NORAKSTS
Lieta Nr.A42520307

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Jelgavā 2009.gada 17.martā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese S.Ozola,

piedaloties atbildētāja Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Zemkopības ministrijas pilnvarotajai pārstāvei Ilzei Pelšai,

atklātā tiesas sēdē Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *M.M.* (turpmāk tekstā – pieteicējs) Administratīvajā rajona tiesā 2007.gada 6.jūnijā saņemto pieteikumu par Zemkopības ministrijas 2007.gada 11.aprīļa lēmumu Nr.14.1-10/M-105 un administratīvā akta izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2007.gada 20.martā pieteicējs vērsās Zemkopības ministrijā ar lūgumu saņemt atbalstu lauku attīstības plāna 2004. – 2006.gadam pasākuma „Priekšlaicīgā pensionēšanās" ietvaros.

Zemkopības ministrija ar 2007.gada 11.aprīļa lēmumu Nr.14.1-10/M-105 informēja pieteicēju, ka pieteikšanās pasākumam „Priekšlaicīgā pensionēšanās" notika no 2005.gada 1.septembra līdz 2007.gada 2.janvārim un pieteikties pasākumam varēja saimniecības atdevēji, kas savu saimniecību nodevuši pēc 2005.gada 1.janvāra vai arī nodotu pēc pieteikuma iesniegšanas Lauku atbalsta dienestā.

[2] 2007.gada 6.jūnijā Administratīvā rajona tiesa saņēma pieteicēja pieteikumu, ar kuru pārsūdz Zemkopības ministrijas 2007.gada 11.aprīļa lēmumu Nr.14.1-10/M-105 (turpmāk – Lēmums).

Savu prasību pieteicējs pamato ar to, ka nepiekrīt Zemkopības ministrijas norādei par to, ka pasākumam „Priekšlaicīgā pensionēšanās" pieteikties varēja personas, kas saimniecības nodevuši norādītajā laika periodā, jo tas ir sadomāts un nepamatots datums. Pieteicējs uzskata, ka kritērijs šādas pensijas piešķiršanai ir lauksaimniecībā nostrādātais periods, tas ir, ne mazāk kā 10 gadi un šādas saimniecības nodošana citai personai pēc 55 gadu vecuma sasniegšanas.

Pieteicējs norāda, ka viņa darba stāžs lauksaimniecībā ir vairāk kā 14 gadi un saimniecība tika atstāta pieteicēja bijušajai sievai un pieteicēja četriem pilngadīgiem bērniem.

[3] Atbildētājs rakstveida paskaidrojumos tiesai pieteicēja prasījumu pilnībā neatzīst, norādot turpmāk minēto.

[3.1] Saskaņā ar Lauksaimniecības un lauku attīstības likuma 5.panta septīto daļu 2004.gada 30.novembrī tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr.1002 „Kārtība, kādā ieviešams programmdokuments „Latvijas Lauku attīstības plāns Lauku attīstības programmas īstenošanai 2004.-2006.gadam"" (turpmāk – MK noteikumi Nr.1002). Ar šo noteikumu pieņemšanu tika ieviests atbalsta pasākums „Priekšlaicīgā pensionēšanās".

Lai pretendētu uz atbalsta pasākumu par priekšlaicīgu pensionēšanos, tad atbilstoši MK noteikumu Nr.1002 6.punktam ar iesniegumu un nepieciešamajiem dokumentiem ir jāgriežas Lauku atbalsta dienestā. Lauku atbalsta dienesta amatpersona pēc iesnieguma izskatīšanas attiecībā uz priekšlaicīgo pensionēšanos izdod administratīvo aktu. Pēc tam administratīvo aktu Lauku atbalsta dienesta likuma 13.panta noteiktajā kārtībā var apstrīdēt.

Lauku atbalsta dienests ar 2007.gada 29.jūnija vēstuli Nr.2.2/278 ir informējis atbildētāju, ka pieteicējs nav vērsies Lauku atbalsta dienestā ar iesniegumu, lai pretendētu uz atbalsta pasākumu par priekšlaicīgu pensionēšanos, un ka attiecībā uz pieteicēju nav izdots neviens administratīvais akts.

[3.2] Pieteicējs vairākkārt ir vērsies pie atbildētāja ar iesniegumiem, kuros lūdz atbildētāju izvērtēt to, ka kritērijs par saimniecības nodošanu pēc 2005.gada 1.janvāra nevar būt par iemeslu negatīva lēmuma pieņemšanai attiecībā uz priekšlaicīgo pensionēšanos.

Atbildētājs ir sagatavojis informatīva rakstura atbildes vēstules, kurās norāda, ka saskaņā ar noteikumiem atbalstu ir tiesīgs saņemt saimniecības atdevējs, kurš ar lauksaimniecisko darbību ir nodarbojies 10 gadus pirms saimniecības nodošanas un savu saimniecību ir nodevis pēc 2005.gada 1.janvāra vai pēc iesnieguma iesniegšanas Lauku atbalsta dienestā. Atbildētājs pieteicējam ir paskaidrojis, ka tā kā pieteicējs savu saimniecību ir nodevis 2001.gadā un noteikumos nav paredzēts atpakaļejošs datums attiecībā uz saimniecības nodošanu, tad pretendēt uz priekšlaicīgo pensionēšanos šajā gadījumā nav iespējams.

[3.3] Atbildētājs norāda, ka 2007.gada 11.aprīļa vēstule Nr. 14. l -10/M-105 kā atbilde uz pieteicēja 2007.gada 20.marta iesniegumu, ir sagatavota saskaņā ar likuma ,,Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību institūcijās" 8.panta otro daļu un nav uzskatama par administratīvo aktu. Administratīvo aktu par aplūkojamo jautājumu ir tiesīgs izdot tikai Lauku atbalsta dienests. Atbildes vēstulei ir tikai informatīvs raksturs un tā nenodibina, negroza, nekonstatē vai neizbeidz konkrētas tiesiskās attiecības.

[3.4] Pieteicējs nav izmantojis savas tiesības un nav vērsies Lauku atbalsta dienestā ar iesniegumu, lai pretendētu uz priekšlaicīgo pensionēšanos. Līdz ar to Lauku atbalsta dienests attiecībā uz pieteicēju nav izdevis administratīvo aktu.

[3.5] Ņemot vēra izklāstītos apstākļus un pamatojoties uz Administratīva procesa likuma 282.panta pirmo punktu, atbildētājs uzskata, ka pieteicēja pieteikums nav izskatāms Administratīvā procesa kārtībā un tiesvedība ir izbeidzama.

[4] Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā 2009.gada 26. janvārī ir saņemta pieteicēja vēstule, kurā viņš norāda, ka savu prasījumu uztur pilnā apmērā un lūdz tiesu izskatīt lietu tiesas sēdē bez viņa klātbūtnes.

Tiesa, uzklausot atbildētāja pārstāves viedokli un nekonstatējot Administratīvā procesa likuma 268.un 269.pantā noteiktos priekšnosacījumus lietas izskatīšanas atlikšanai, nolēma sākt lietas izskatīšanu bez pieteicēja klātbūtnes.

[5] Atbildētāja pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, pamatojoties uz rakstveida paskaidrojumā tiesai norādītiem motīviem.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, izvērtējot lietas materiālus un noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, secina, ka pieteikums daļā par administratīvā akta atzīšanu par spēkā neesošu ir pamatots un apmierināms, bet daļā par administratīvā akta izdošanu ir noraidāms.

[7] Tiesa lietā konstatē šādus faktiskos apstākļus:

[7.1] 2007.gada 23.martā Zemkopības ministrija saņēmusi pieteicēja iesniegumu, kurā viņš lūdzis sniegt informāciju par iespēju priekšlaicīgi pensionēties, norādot ka viņam šāda iespēja pienākas (*lietas 27.-28.lapa*);

[7.2] 2007.gada 11.aprīlī Zemkopības ministrija, izskatot pieteicēja iesniegumu, informēja pieteicēju, ka pieteikšanās pasākumam ,,Priekšlaicīga pensionēšanās" notika no 2005.gada 1.septembra līdz 2007.gada 2.janvārim un pieteikties pasākumam varēja saimniecības atdevēji, kas savu saimniecību nodevuši pēc 2005.gada 1.janvāra vai arī nodotu pēc pieteikuma iesniegšanas Lauku atbalsta dienestā (*lietas 5.lapa*);

[7.3] 2007.gada 6.jūnijā pieteicējs iesniedzis pieteikumu tiesā, pārsūdzot iepriekš minēto Zemkopības ministrijas lēmumu, pamatojot, ka Zemkopības ministrija nepamatoti nav piešķīrusi priekšlaicīgu pensiju (*lietas 3.lapa*).

[8] Administratīvā procesa likuma 103.panta pirmajā daļā noteikts, ka administratīvā procesa tiesā būtība ir tiesas kontrole pār iestādes izdota administratīvā akta vai iestādes faktiskās rīcības tiesiskumu vai lietderības apsvērumiem rīcības brīvības ietvaros, kā arī privātpersonas publiski tiesisko pienākumu vai tiesību noskaidrošana un no publisko tiesību līguma izrietošo strīdu izskatīšana.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 250.panta pirmajai daļai tiesa taisa spriedumu, pārbaudījusi, vai 1) administratīvais akts izdots, ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus; 2) administratīvais akts atbilst materiālo tiesību normām un 3) administratīvā akta pamatojums attaisno adresātam uzlikto pienākumu vai tam piešķirtās, apstiprinātās vai noraidītās tiesības.

[9] Pieteicēja pieteikumā tiesai lūdzis atcelt Zemkopības ministrijas Lēmumu un pieņemt viņam labvēlīgu lēmumu par priekšlaicīgas pensijas saņemšanu.

Tiesas ieskatā Zemkopības ministrijas pārsūdzētais Lēmums ir vērtējams kā atteikums pieteicējam piešķirt priekšlaicīgu pensiju atbalsta pasākuma „Priekšlaicīgā pensionēšanās" ietvaros, tātad vērtējams kā nelabvēlīgs administratīvais akts.

Pieteicējs vienlaikus ar šī nelabvēlīgā administratīvā akta atcelšanu ir lūdzis labvēlīga administratīvā akta izdošanu – priekšlaicīgas pensijas piešķiršanu.

Kā Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments norādījis *(sk., 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā SKA-14/2007 17.punkts)*, skatot pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai ir jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Nelabvēlīgais administratīvais akts, ar kuru iestāde atteikusi apmierināt pieteicēja prasījumu, šādā gadījumā ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts, tas ir, priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet šī nelabvēlīgā administratīvā akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets. Šāda nostādne izriet no apstākļa, ka atteikuma izdot labvēlīgu aktu, kas ir negatīvs administratīvais akts, atcelšana nedod pieteicējam labumu, kuru viņš vēlas iegūt (..). Tādu dod vienīgi labvēlīga akta izdošana. Gadījumā, ja tiek pieņemts lēmums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, iepriekš izdotais atteikums automātiski zaudē spēku. Tādējādi atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu atcelšana, vienlaikus neuzliekot pienākumu izdot labvēlīgu administratīvu aktu, ir bezjēdzīga, jo tā nerada tiesiskas sekas. Līdz ar to atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu tiesiskums pārbaudāms, skatot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, nevis vērtējams kā patstāvīgs prasījums par administratīvā akta atcelšanu.

[10] Pieteikumā pieteicējs norādījis, ka vēlas, lai tiesa uzliek pienākumu Zemkopības ministrijai izdot lēmumu par priekšlaicīgas pensijas piešķiršanu. Līdz ar to tiesai jāvērtē, vai Zemkopības ministrija ir kompetenta šādu lēmumu pieņemt.

Ņemot vērā iepriekš minēto [9], tiesa konkrētajā lietā uzskata, ka pieteicēja prasījums par Zemkopības ministrijas Lēmuma tiesiskumu vērtējams kā atsevišķs prasījums, pamatojoties uz turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[10.1] Kā pamatoti atbildētājs norādījis rakstveida paskaidrojumos tiesai, atbilstoši Lauksaimniecības un laiku attīstības likuma 5.panta septītajai daļai kārtību, kādā tiek administrēts un uzraudzīts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai, un kārtību, kādā tiek administrēts un uzraudzīts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauku un zivsaimniecības attīstībai, nosaka Ministru kabinets.

[10.2] Ar Ministru kabineta 2004.gada 30.novembra noteikumiem Nr.1002 „Kārtība, kādā ieviešams programmdokuments „Latvijas Lauku attīstības plāns Lauku attīstības

programmas īstenošanai 2004.-2006.gadam"" (turpmāk – MK noteikumi Nr.1002) apstiprināts programmdokuments ,,Latvijas Lauku attīstības plāns Lauku attīstības programmas īstenošanai 2004.-2006.gadam" un tā ieviešanas kārtība, cita starp, nosakot atbalsta pasākuma ,,Priekšlaicīga pensionēšanās" administrēšanas kārtību (sk., 3.3.apakšpunkts). Proti, minēto noteikumu 5.un 6.punktā ir noteikts, ka uz šo noteikumu 3.punktā minētajiem atbalsta pasākumiem var pretendēt jebkura juridiskā vai fiziskā persona, kura atbilst programmdokumentā minētajām prasībām attiecīgajam atbalsta pasākumam, un ka atbalsta pretendentam attiecīgs iesniegums jāiesniedz Lauku atbalsta dienestā. Savukārt atbilstoši MK noteikumu Nr.1002 8.punktam iesniegumu par šo noteikumu 3.3.apakšpunktā minēto pasākumu ,,Priekšlaicīga pensionēšanās" un tam pievienotos dokumentus Lauku atbalsta dienests izskata triju mēnešu laikā; pēc iesnieguma un dokumentu izskatīšanas Lauku atbalsta dienests pieņem attiecīgu lēmumu (par atbalsta piešķiršanu; par atteikumu piešķirt pabalstu). Saskaņā ar noteikumu 9.punktu attiecīgais Lauku atbalsta dienesta lēmums apstrīdams un pārsūdzams Lauku atbalsta dienesta likumā noteiktajā kārtībā.

Pieteicējs pieteikumā nav norādījis, ka atbilstoši MK noteikumu Nr.1002 noteiktajā kārtībā attiecīgu iesniegumu būtu jebkad iesniedzis Lauku atbalsta dienestā. Minēto apliecina arī lietā esošā Lauku atbalsta dienesta 2007.gada 29.jūnija vēstule Nr.22/278 (*lietas 36.lapa*), kurā norādīts, ka pieteicējs nav vērsies dienestā ar attiecīgu iesniegumu, lai pretendētu uz atbalsta pasākumu ,,Priekšlaicīga pensionēšanās". Līdz ar to Lauku atbalsts dienests nav izdevis administratīvo aktu, kas noteiktu pieteicēja tiesiskās attiecības minētā pasākuma ietvaros.

[10.3] Turklāt Lauku atbalsta dienesta likuma 13.pantā ir noteikta kārtība, kādā Lauku atbalsta dienesta amatpersonu izdotie administratīvie akti apstrīdamai un pārsūdzami:

1) pārvaldes struktūrvienību vadītāju izdotos administratīvos aktus var apstrīdēt, iesniedzot attiecīgās pārvaldes vadītājam iesniegumu;
2) Dienesta centrālā aparāta struktūrvienību amatpersonu un pārvalžu vadītāju izdotos administratīvos aktus var apstrīdēt, iesniedzot Dienesta direktoram attiecīgu iesniegumu;
3) Dienesta direktora izdotos administratīvos aktus var pārsūdzēt tiesā.

No minētā regulējuma secināms, ka Lauku atbalsts dienesta amatpersonu izdotie administratīvie aktu savu galīgo noformējumu iegūst ar Lauku atbalsta dienesta direktora lēmumu par apstrīdēto administratīvo aktu un kā tāds tas būtu pārsūdzams tiesā (sk. Administratīvā procesa likuma 81.panta piekto daļu).

Tādējādi tiesa secina, ka konkrētajā gadījumā, ja persona pretendē uz attiecīga atbalsta pasākuma realizāciju un nav iesniegusi iesniegumu pēc piekritības, Zemkopības ministrija nebija tiesīga (kompetenta) izskatīt šādu iesniegumu, kā arī ministrija konkrētajā lietā nav uzskatāma par augstāku iestādi, lai izskatītu lietu pēc būtības par zemākas iestādes apstrīdēto administratīvo aktu.

[10.4] Līdz ar to, pastāvot šādiem apstākļiem, tiesa konstatē, ka atbilstoši iepriekš minētajās tiesību normās noteiktajai kārtībai, Zemkopības ministrijai saistībā ar pieteicēja 2007.gada 23.marta iesniegumu likumdevējs nav piešķīris kompetenci lemt par attiecīga atbalsta pasākuma piešķiršanu vai noraidīšanu pieteicējam.

Kompetentā iestāde, kas izskata iesniegumus par MK noteikumu Nr.1002 3.3.apakšpunktā minēto pasākumu ,,Priekšlaicīga pensionēšanās" un tam pievienotos dokumentus, ir Lauku atbalsta dienests.

Tiesas ieskatā no Zemkopības ministrijas Lēmuma nav viennozīmīgi izsecināms par tās kompetenci attiecīga lēmuma pieņemšanai par atbalsta pasākuma ,,Priekšlaicīga pensionēšanās" piešķiršanu vai noraidīšanu.

Tādējādi tiesa uzskata, ka Zemkopības ministrija nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 52.panta pirmajā daļā noteikto, ja (..) tiek konstatēts, ka iestādei, kas ar lietu nodarbojas, šī lieta nav piekritīga, lietu nodod tai iestādei, kurai lieta ir piekritīga.

Atbilstoši minētās tiesību normas nosacījumam Zemkopības ministrijas pienākums bija nodot pieteicēja iesniegumu izskatīšanai Lauku atbalsta dienestam pēc piekritības.

[11] Administratīvā procesa likuma 74.panta pirmās daļas 2.punkts noteic, ka administratīvais akts nav spēkā, ja to ir izdevusi iestāde, kurai konkrētā administratīvā akta izdošana nav piekritīga.

Tā kā tika konstatēts, ka Zemkopības ministrija nebija tiesīga izskatīt pieteicēja iesniegumu un pieņemt pārsūdzēto Lēmumu, tiesa Lēmumu atzīst par spēkā neesošu.

Kaut gan pieteicējs savā pieteikumā ir lūdzis atcelt Lēmumu, nevis atzīt to par spēkā neesošu, kas ir atšķirīgs prasījuma priekšmets, tomēr, atzīstot administratīvo aktu par spēkā neesošu, tiesa nepārkāpj prasījuma robežas, jo:

1) gan pārbaudot administratīvā akta spēkā esamību, gan atcelšanas nepieciešamību, tiesai ir jāpārbauda pārsūdzētā administratīvā akta tiesiskums – tātad pārbaudes priekšmets ir identisks;

2) nav iespējams atcelt spēkā neesošu administratīvo aktu;

3) pieteicējam uz pieteikuma iesniegšanas vai lietas izskatīšanas sākuma brīdi var nebūt skaidrs administratīvā akta tiesiskuma novērtējums. Lai pieteicējs caur nepareiza pieteikuma iesniegšanu nezaudētu savas tiesības uz tiesisku administratīvo aktu, tiesai ir jābūt iespējai pārbaudīt administratīvā akta tiesiskumu un izdarīt pareizus secinājumus par to, atzīstot administratīvo aktu par spēkā neesošu, vai arī atceļot to.

Tādējādi tiesa atzīst, ka Zemkopības ministrija nebija tiesīga lemt par pieteicēja iesniegumu par atbalsta pasākumu „Priekšlaicīgā pensionēšanās" un vērtēt to.

Ņemot vērā iepriekš konstatēto, tiesa nevar arī uzlikt par pienākumu Zemkopības ministrijai izdot labvēlīgu administratīvo aktu par atbalsta pasākuma „Priekšlaicīgā pensionēšanās" piešķiršanu pieteicējam.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.-251., 253., 254.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

apmierināt *M.M.* pieteikumu daļā.

Atzīt par spēkā neesošu Zemkopības ministrijas 2007.gada 11.aprīļa lēmumu Nr.14.1-10/M-105.

Noraidīt *M.M.* pieteikumu daļā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Piedzīt no Latvijas Republikas par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu 10 latu (desmit latu) apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā 20 dienu laikā no tā pieņemšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Tiesnese (*paraksts*) S.Ozola

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
tiesnese _____ S.Ozola
Jelgavā, 2009.gada 17.martā